

**Predsjednik CJP**  
**prof. dr. Edin Šarčević**

## Saopštenje povodom socijalnog bunta građana u BiH

Socijalni bunt predstavlja legitimnu reakciju na korumpirani i nepravedan sistem vladavine u BiH. Vaninstitucionalne korekture institucionalne nepravde su opravdane i zaslužuju podršku: pozitivni bilans socijalnog bunta daleko nadilazi materijalnu štetu, a štete koje su prouzrokovane namještenim tenderima, zaposlenim rođacima i političkim saveznicima, korumpiranim zdravstvom i obrazovanjem, neefikasnim sudovima i, naprimjer, politički usmjeravanim tužilaštvima, daleko nadilaze sumu svih šteta koje je donio socijalni bunt.

Ovaj povod zahtijeva dodatno objašnjenje:

Ustavni sistem BiH može poslužiti kao školski primjer uzajamne ovisnosti ustavnog uređenja i socijalnog blagostanja. On u velikoj mjeri olakšava, ako već direktno i ne determinira produkciju bijede i socijalne nepravde. To znači da se stvarni uzrok mora tražiti u korumpiranim političkim elitama i produkciji nacionalističkih slika kojima se prikriva prelijevanje socijalnog bruto proizvoda u privatnu imovinu, ali da se istovremeno u ustavnom uređenju mora tražiti važna determinanta institucionalizirane nepravde.

Za sam povod bitno je zaključiti da će socijalni protesti ostati u praznom hodu sa zahtjevima koji dobacuju do promjene kantonalnih vlada ili do zahtjeva za uspostavljanjem finansijskog reda. Sam problem – ustavni sistem u cjelini – ovim dugoročno neće biti riješen. Rješenje za osiromašenje i siromaštvo, prema mome mišljenju, ne mogu donijeti ni novi izbori ni iznuđene ostavke, jer i jedno i drugo ne dira u sistemsku grešku, odnosno, u ustavni model koji blokira napredak prema društvu blagostanja. Moje je mišljenje, i time rezimiram više stručnih stavova, da se bez izmjene ustavnih okvira ne može uspostaviti državna vlast koja je odgovorna i otvorena prema društvu blagostanja.

Ukidanje entiteta i kantona, uspostavljanje racionalnog federalizma više regija, centralizacija državne vlasti i raspodjela kompetencija između federalnih jedinica i države moraju doći u fokus zahtjeva za novom pravdom. Jer, samo novi ustavni sistem može dugoročno osigurati odgovornu vlast koja državu može osloboditi od etno blokada i nazubiti je na standarde pravne i socijalne države. Moja preporuka je da se sa socijalnog bunta pređe na utvrđivanje konkretne odgovornosti, a zatim na političke zahtjeve koji će se fokusirati na stvarni problem: dejtonski ustavni model.

Smisao modernih država, i to je najvažnija ustavna tekovina 20. stoljeća, jeste uspostavljanje pravne i socijalne državnosti. U elementarne zahtjeve socijalne države ulaze opšta zdravstvena zaštita, sigurni penzioni fondovi i sistem socijalne pomoći koji osigurava egzistenciju na nivou ljudskog dostojanstva, blagostanje za sve, pravo na stan, zaštita porodice, zaštita potrošača, primjerena plaća i sudska zaštita nabrojanih vrijednosti.

Dejtonski ustavni model nije usklađen sa ovim principima i u funkciji je njihovog obesnaživanja, ali i nešto više, obesnaživanja zahtjeva za socijalnom pravdom. U bilans ovog zaključka ne ulaze samo entitetsko i kantonalno separiranje fondova zdravstvene zaštite ili entitetsko odvajanje fondova penzionog osiguranja, nego i osnovni postulat važećeg ustavnog akta: normativno osiguranje nepravde. Ustavni okvir podstiče vladavinu u ime naroda. Njome se osigurava vladavina političke klase nad privrednim tokovima i socijalnim bruto proizvodom. Rezultat je bijeda „konstitutivnih naroda“. Jednostavan opis iziskuje kompliciran pristup kompleksnom pravno-političkom fenomenu: donošenju punog ustava za BiH.

Edin Šarčević

U Leipzigu, 15. februara 2014.